

# Deltaplan Biodiversiteitsherstel

SAMEN VOOR  
BIODIVERSITEIT

*In actie voor een rijker  
Nederland*

*Louise E.M. Vet NIOO-KNAW*





# THE ANTHROPOCENE



# Vernietiging ecosystemen en biodiversiteit

**voor voedsel  
grondstoffen  
energie**



REPORT

INT

2018

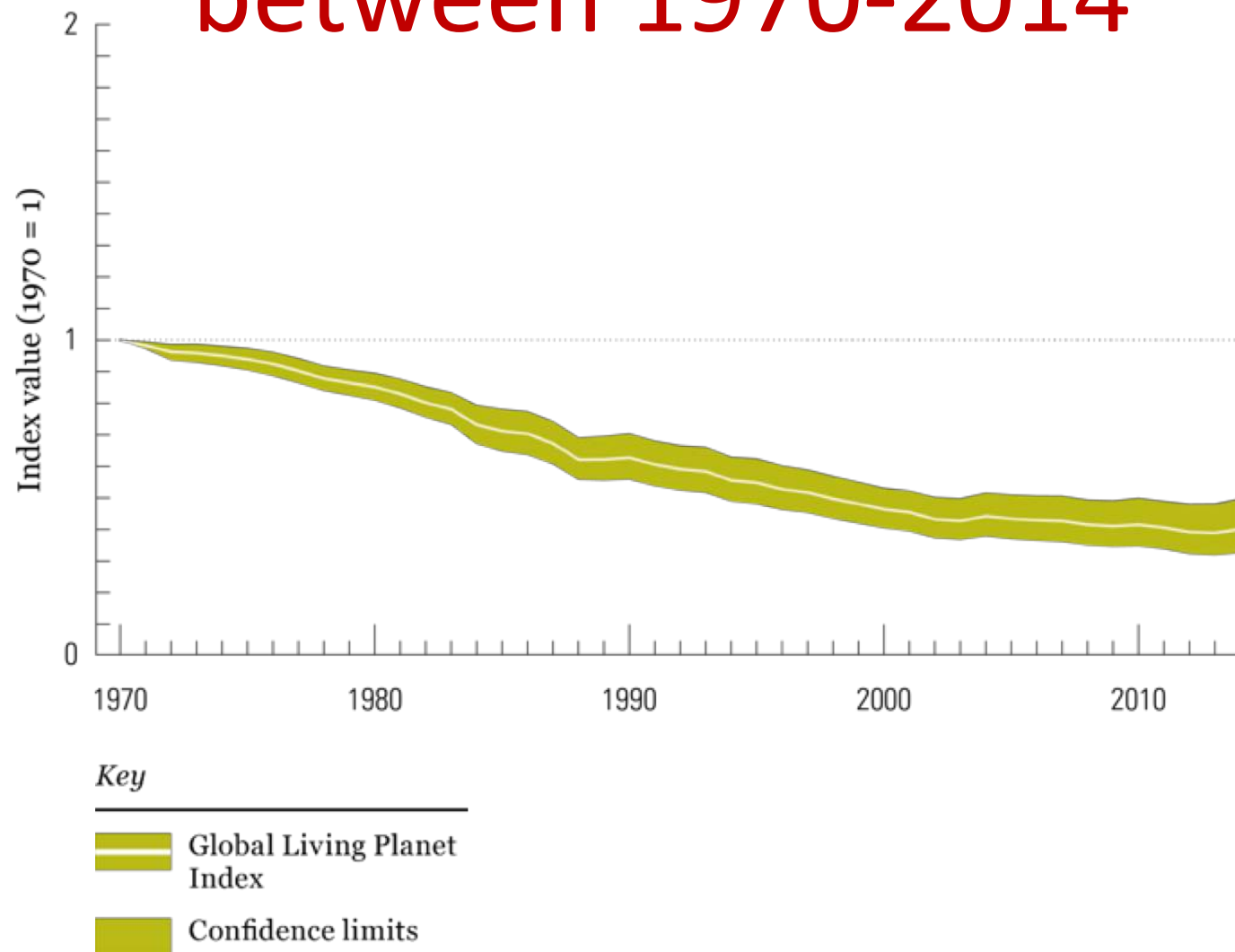
THIS REPORT  
HAS BEEN  
PRODUCED IN  
COLLABORATION  
WITH:

ZSL  
LET'S WORK  
FOR WILDLIFE

# Living Planet Report

2018: Aiming higher

## Global biodiversity decline between 1970-2014



An aerial photograph of a coastal landscape. A long, straight road or railway line runs diagonally from the bottom center towards the top left. The land is divided into a patchwork of rectangular agricultural fields in various shades of green, yellow, and brown. Several small clusters of houses are visible along the road. In the bottom right corner, a white wind turbine is partially visible. The top left corner shows a body of water, likely the sea, under a clear blue sky.

**Landgebruik:  
verlies van diversiteit op alle niveaus**

**Verlies van variatie  
in agrarische systemen....**



# Landschapsniveau

**houtwallen, akkerranden, bomenrijen**

## Bedrijfsniveau

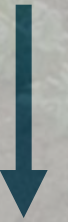
**gemengde bedrijven**

## Teeltniveau

**aantal gewassen**

## Gewasniveau

**aantal rassen, genetische variatie**





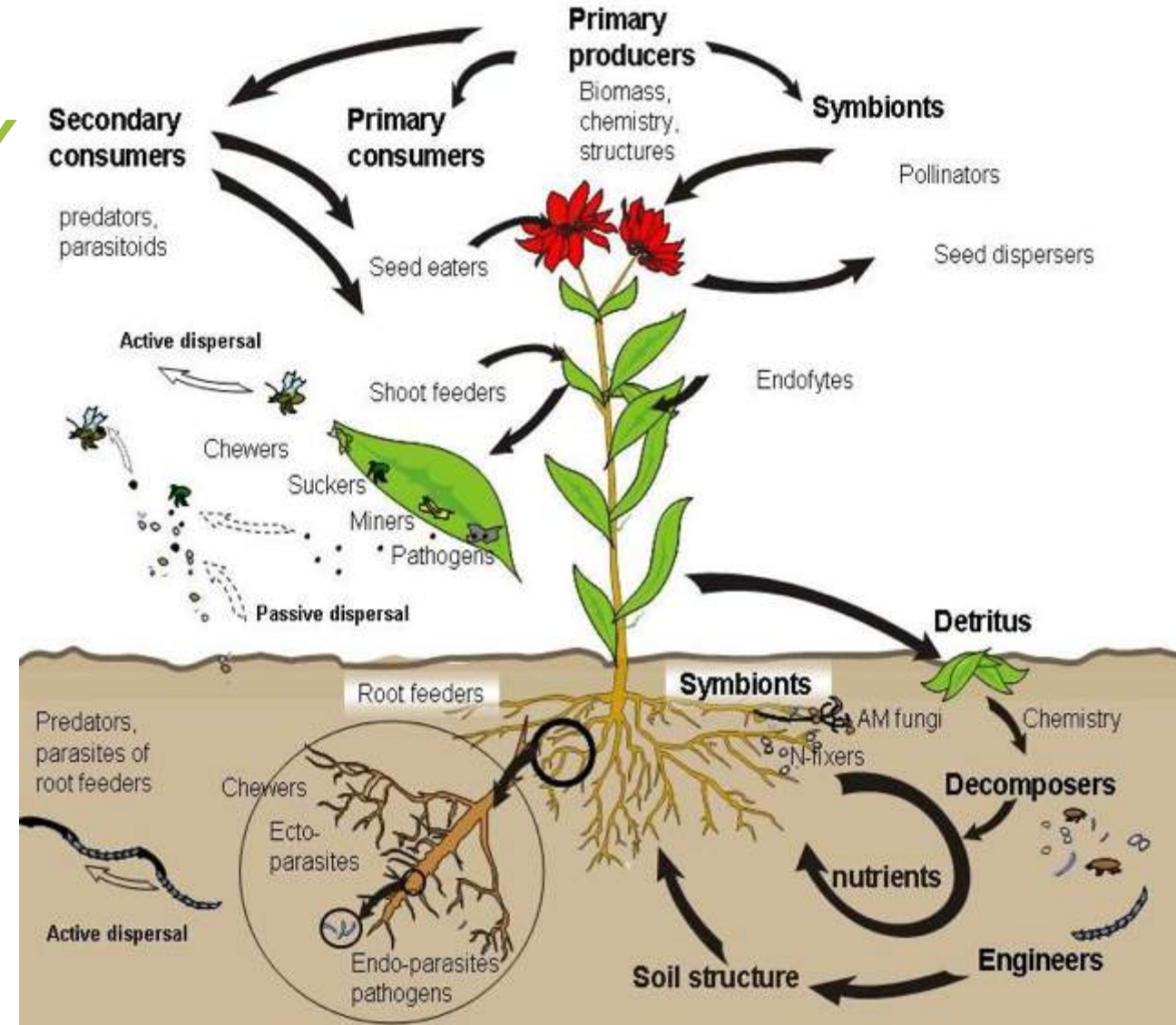


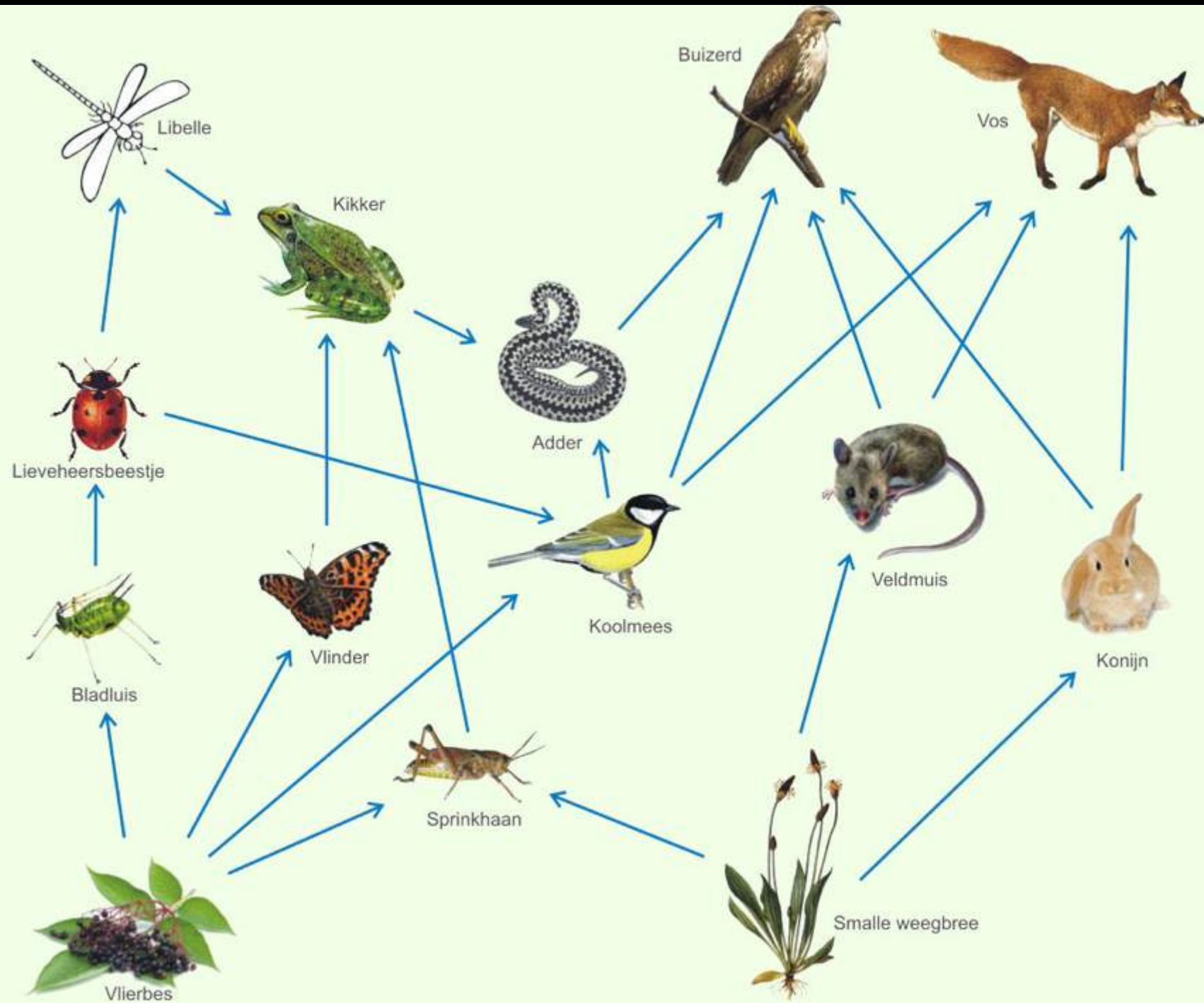
# *Lessons from ecology*

## *Think in systems*

...diversity  
...connectedness  
...feedback loops  
...collaboration  
...dependence

*resilience!!*





A background image of a dense forest with green foliage and tree trunks. Overlaid on the image are numerous thin, wavy yellow lines that resemble streamers or ribbons, scattered across the scene.

# Science

## Where have all the insects gone?

By **Gretchen Vogel** | May. 10, 2017 , 9:00 AM

More than 75 percent decline over 27 years in total flying insect biomass in protected areas

**Hallmann *et al.* *PlosOne*, October 2017**

# Bestuiving

Nederland  
€ 1,1 mld

Europa  
€ 22 mld

Global  
€ 153 mld



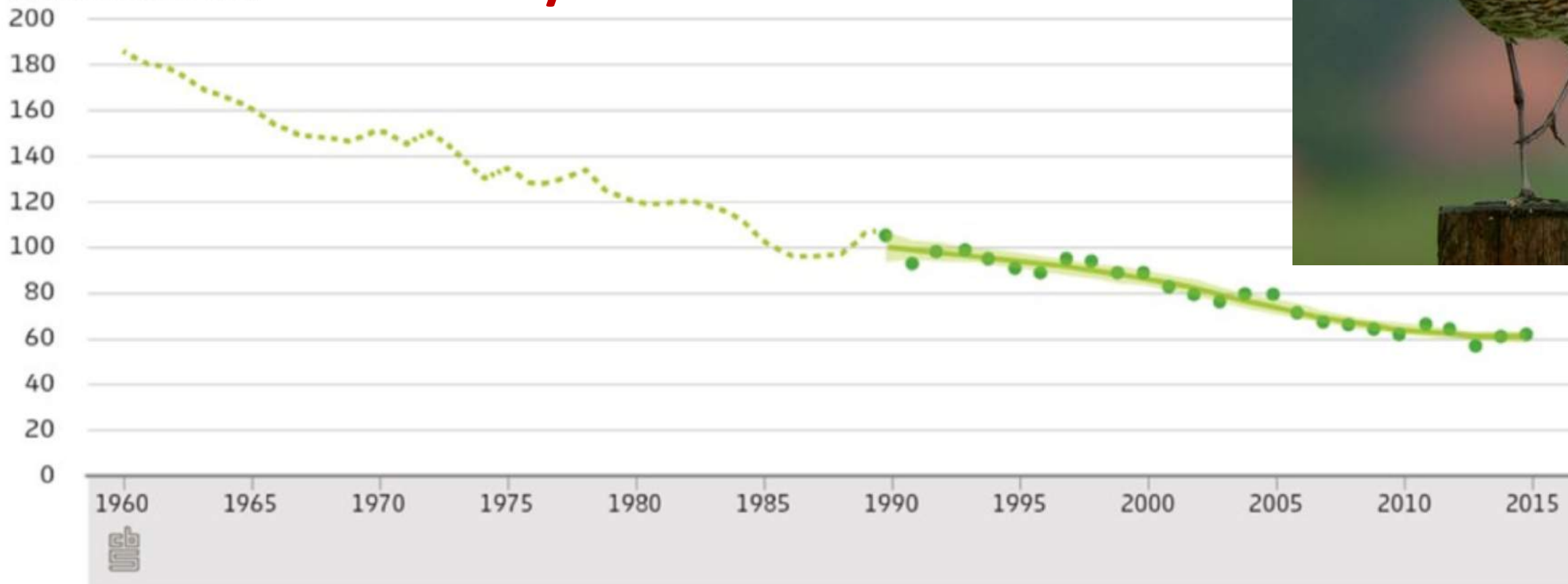
Photo: Hans Smid

# Grutto

## 2/3 verdwenen sinds 1960

### Boerenlandvogels

Index (trend 1990=100)



..... Schatting historische aantallen

● Waarneming

— Trend

Onzekerheid trend

Bron: NEM (Sovon, CBS).



An aerial photograph showing a coastal landscape. A long, straight road runs diagonally from the bottom center towards the top left. On either side of the road are rectangular agricultural fields in various shades of green, yellow, and brown. To the left of the road is a body of water. In the bottom right corner, a small white wind turbine is visible. The text "Conventionele landbouw: maximisatie van productie- verlies van andere ecosysteem functies" is overlaid in the lower half of the image.

Conventionele landbouw:  
maximisatie van productie-  
verlies van andere ecosysteem functies

Drukfactoren

Kantelpunt

VERANDERDE TOESTAND

Huidige  
biodiversiteit

Acties om  
veerkracht te  
vergroten

VEILIG GEBIED

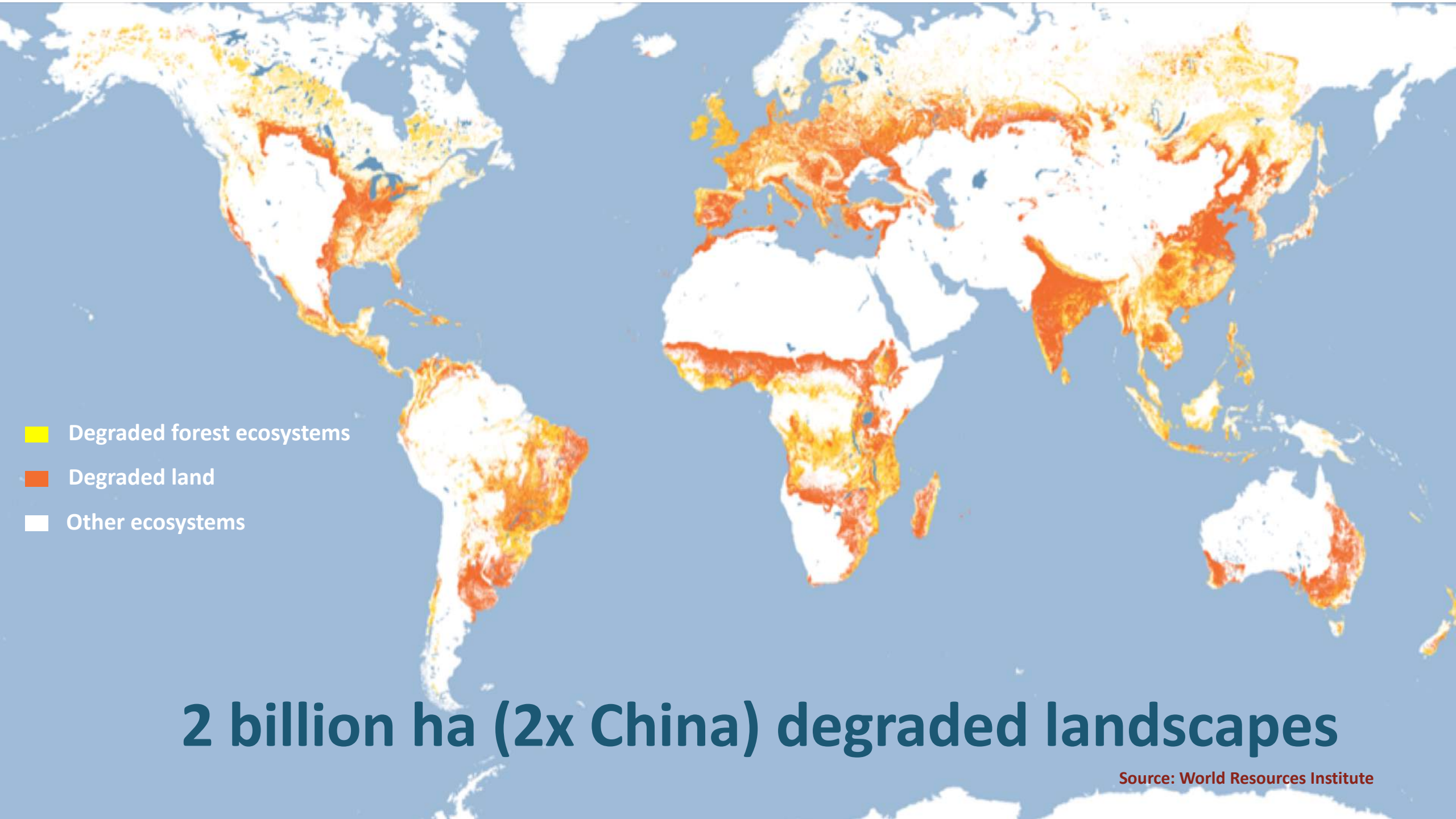
Minder diversiteit

Minder ecosysteemdiensten

Achteruitgang van  
menselijk welzijn

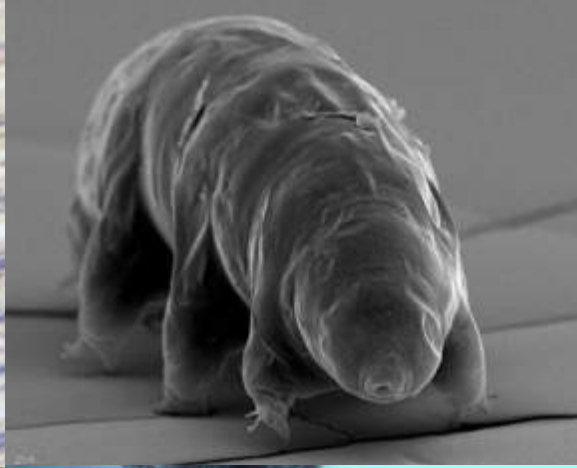
Veranderde  
biodiversiteit



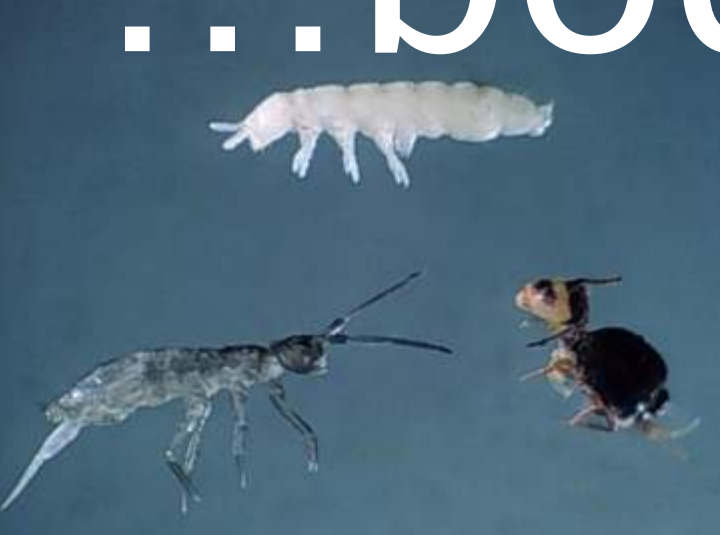


**2 billion ha (2x China) degraded landscapes**

Source: World Resources Institute



...bodem...

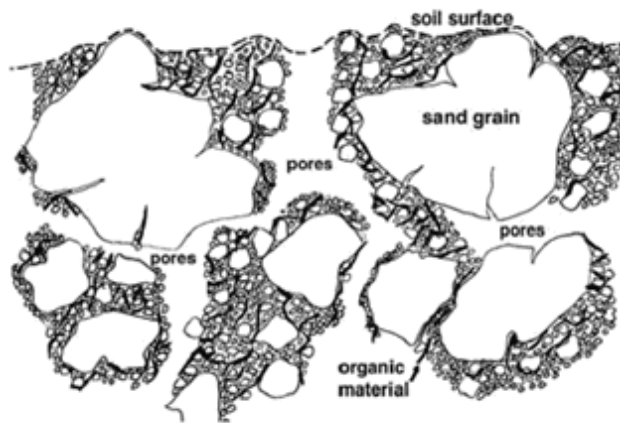


# Soil biota functions

Nutrient mineralisation



Soil structuring



Soil C sequestration,  
nutrient & water retention

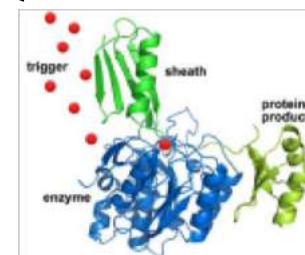
Prevent disease/pest



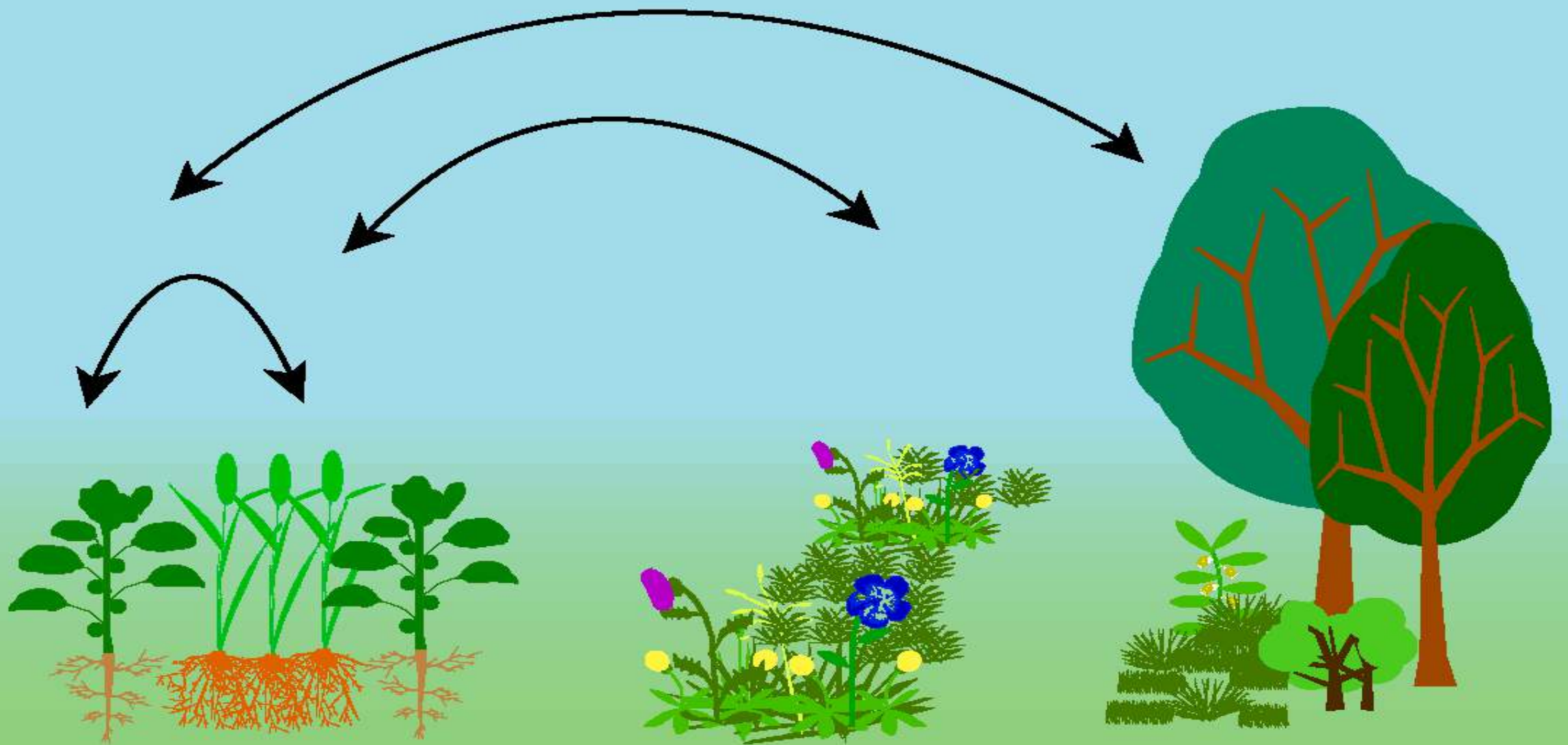
Seed  
dispersal



Pollutant degradation



Novel  
antibiotics



Ruimtelijke interactie

# De positieve spiraal

```
graph TD; A[Duurzaam bodembeheer] --> B[Minder pesticiden]; B --> C[Minder plagen]; C --> D[Meer natuurlijke vijanden]; D --> E[Meer biodiversiteit]; E --> A;
```

The diagram illustrates a positive feedback loop in sustainable agriculture. It starts with 'Duurzaam bodembeheer' (Sustainable soil management) at the bottom, which leads to 'Minder pesticiden' (Less pesticides). This results in 'Minder plagen' (Less pests), which leads to 'Meer natuurlijke vijanden' (More natural enemies). This then leads to 'Meer biodiversiteit' (More biodiversity), which finally leads back to 'Duurzaam bodembeheer', completing the cycle. The cycle is represented by a large white arrow that loops around the text 'De positieve spiraal' (The positive spiral) at the top.

Meer biodiversiteit

Meer natuurlijke vijanden

Minder plagen

Minder pesticiden

**Duurzame landbouw begint bij duurzaam bodembeheer!**



## Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden

Nederland als koploper in kringlooplandbouw



# Nieuwe visie Ministerie LNV:

## KRINGLOOP-landbouw én biodiversiteitsherstel!



SAMEN VOOR  
**BIODIVERSITEIT**

# Deltaplan Biodiversiteitsherstel

*In actie voor een rijker  
Nederland*



# De Kwartiermakers

Agrifirm, BoerenNatuur, Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, Duurzame Zuivelketen, LTO Nederland, Natuur en Milieufederaties, Naturalis Biodiversity Center, Natuurmonumenten, Netherlands Ecological Research Network (NERN), Rabobank, Stichting Veldleeuwerik, De Vlinderstichting en Wereld Natuur Fonds







# Uitgangspunten

- **Droombeeld 2030** - een florerende delta voor mens en natuur.
- **Bending the curve** - biodiversiteitsverlies ombuigen naar herstel.
- **Omdenken** - prestaties die biodiversiteit herstellen verbinden met maatschappelijke én financiële waardering.
- **Grondgebruikers** verbinden met partijen die kunnen sturen op succes.
- **Doen-leren-beter doen** door monitoring & meten van succes.

# 3 werkroutes

- Natuur
- Landbouw
- Openbare Ruimte

**Samen 90% van het Nederlandse oppervlak**





# Vijf succesfactoren

- Draagvlak en gedeelde waarden
- Verdienmodellen
- Stimulerende en coherente wet- en regelgeving
- Kennis, innovatie en educatie
- Samenwerken op gebiedsniveau

# Plan van aanpak



# Stimuleren en waarderen via KPI's

- KPI's geven grondgebruikers inzicht in prestaties die bijdragen aan biodiversiteitsherstel.
- Integrale set van KPI's als basis voor belonen, faciliteren en waarderen van grondgebruikers.
- Door eenduidig meten van prestaties is **stapeling van beloning** mogelijk.



# Monitoring & meten van succes

Meer inzicht nodig in relatie tussen biodiversiteitstrends en wat **grondgebruikers** (kunnen) doen om **biodiversiteit** te herstellen.

- Aansluiten bij bestaande initiatieven en uitbouwen waar nodig.
- Living labs voor doen-leren-beter doen.





# Van doelen naar commitments

**Doelen per route:** onze stippen op de horizon voor 2030

↳ **Smart-geformuleerde ambities** als mijlpalen tot 2030

↳ **Commitments** van de Kwartiermakers als start van de beweging





# Deltaplan – route natuur

- In 2019 starten 25 beheereenheden van **Natuurmonumenten** met de uitvoering van een landbouwscaan, waarin ze samen met boeren actief op zoek gaan naar initiatieven en kansen om de doelstellingen uit het Deltaplan in de praktijk te brengen.
- In 2019 stimuleert **NERN** haar leden actief te participeren in lokale gebiedssamenwerking.
- In 2020 speelt **Naturalis** een actieve rol als kennismakelaar in 4 gebiedsprocessen.
- In 2021 initiëren, trekken of ondersteunen de provinciale **Natuur en Milieufederaties** in tenminste 10 provincies gebiedsprocessen waarin overheden, boeren, terreinbeherende organisaties samenwerken aan het realiseren van de doelen van het Deltaplan Biodiversiteit.





# Deltaplan – route openbare ruimte

- **Naturalis, NIOO-KNAW en andere NERN onderzoekers** zullen vanaf 2019 door middel van educatie en burgerwetenschap het publiek motiveren om de eigen omgeving biodiverser te maken.
- **LTO Nederland en BoerenNatuur** zullen vanaf 2019 boeren actief stimuleren bij te dragen aan het beheer en onderhoud van openbaar groen en roepen wegbeheerders op om daarover afspraken te maken met (groepen van) boeren.
- **De Vlinderstichting** ontwikkelt in 2019 een keurmerk voor bermbeheer.
- Het **Wereld Natuur Fonds** ontwikkelt in 2019 samen met partners een klimaatadaptatiestrategie voor onze grote wateren die leidt tot een veilig Nederland met voldoende zoetwater en die tegelijk meer biodiversiteit oplevert.



# Deltaplan – route landbouw

- Het **CBL** stimuleert vanaf 2019 haar leden bij te dragen aan een betere positie voor boeren en tuinders die aantoonbaar bijdragen aan biodiversiteitsherstel.
- **Agrifirm** ontwikkelt vanaf 2019 specifieke producten en diensten die de implementatie van maatregelen voor biodiversiteitsherstel in de melkveehouderij en akkerbouw bevorderen.
- De provinciale **Natuur en Milieufederaties** dragen vanaf 2019 bij aan het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen voor natuur en landbouw via 6 provinciale Koolstofbanken en 3 provinciale Grondbanken.
- Vanaf 2020 kan de Biodiversiteitsmonitor door **zuivelondernemingen** ingezet worden om de resultaten op het gebied van biodiversiteit te meten om hen te stimuleren richting een netto positieve impact op biodiversiteit.
- Vanaf 2020 draagt **Stichting Veldleeuwerik** via kennisontwikkeling en de ontwikkeling van monitoring en een dashboard bij aan een beter inzicht in de biodiversiteitsprestaties en verbetermogelijkheden bij 75% van de aangesloten akkerbouwers.
- Vanaf 2021 beloont de **Rabobank** boeren voor hun biodiversiteitsprestaties via een rentekorting op nieuwe en bestaande leningen.
- In 2021 heeft het **Wereld Natuur Fonds** minimaal vijf partijen bereid gevonden boeren te belonen en waarderen voor hun biodiversiteitsprestaties.
- In 2021 heeft **Natuurmonumenten** haar pachtregels zodanig aangepast dat bevordering van biodiversiteit nog meer uitgangspunt is in alle nieuw af te sluiten contracten.



# Deltaplan – hoe verder?

Andere partijen hard nodig voor succes – overheden, bedrijven, consumenten en burgers: **sluit u aan om beter grondgebruik maatschappelijk en financieel te waarderen!**



# Deltaplan – grondmarkt

- Stijgende grondprijzen. Uitdaging!
- Ruimte voor natuurinclusieve landbouw moet mogelijk blijven.
- Grondeigenaren stellen eisen mbt natuurinclusiviteit aan pachters.
- Langetermijn pachtcontracten voor duurzaam bodemgebruik.
- Verdienmodel door CO2 opslag veenweidegebieden
- Grondbanken provincies





**SAMENVOORBIODIVERSITEIT.NL**

**Dank voor uw aandacht!**

@LEMVet